EDUSKUNTA
Lakivaliokunta

Lausunto hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi ulkomaalaislain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta.

Joutsenon vastaanottokeskus kiittää lakivaliokuntaa mahdollisuudesta antaa yllä mainitusta asiasta lausunto ja lausuu hallituksen esityksestä seuraavaa keskittyen erityisesti tehtäviinsä liittyviin säädösmuutoksiin:

Joutsenon vastaanottokeskus tervehtii tyytyväisyydellä ulkomaalaislain 9 §:n muutosta erityisesti avustajien kelpoisuusehtojen osalta. Vastaanottokeskuksen kokemuksen mukaan epäpätevät ja valvonnan ulkopuolella olevat asiamiehet tai vastaavat tahot ovat osoittautuneet erittäin haitalliseksi niin turvapaikanhakijoiden oikeusturvan kuin myös julkistalouden kannalta. Julkisin varoin oikeusapua antavien avustajien valvonnalle on nykytilanteessa suuri tarve ja ehdotettu muutos lisää näkemyksemme mukaan turvapaikanhakijoiden oikeusturvaa, avustajatoiminnan eettisyyttä, sekä osaltaan turvapaikkajärjestelmän läpinäkyvyyttä.

Tämän lisäksi oikeusavun rajoittaminen turvapaikkapuhuttelun yhteydessä on mielestämme perusteltua, koska aikaisempi käytäntö on osoittanut, että useat turvapaikanhakijat eivät tarvitse avustajaa tai eivät edes halua avustajaa puhutteluun. Käytännössä avustajia on kuitenkin ollut mukana edellä mainituissa puhuttelutilanteissa avustajan omiin tarpeisiin liittyvistä syistä. Lainmuutos mahdollistaa näkemyksemme mukaan sen, että jatkossa avustajaresurssit kohdistuvat juuri niihin tapauksiin, joissa avustajalle on olemassa todellinen tarve. Edellä mainitun lisäksi voidaan arvioida, että turvapaikkaprosessi tulee nopeutumaan lainmuutoksen myötä ja tämä seikka voidaan nähdä niin yksittäisen turvapaikanhakijan kuin myös koko turvapaikkajärjestelmän etuna.

On kuitenkin huomioitava, että turvapaikanhakijan turvapaikkaperusteet tai hänen mahdollinen haavoittuva asema tai muu perusteltu tarve avustajalle ei välttämättä ole Maahanmuuttoviraston tiedossa ennen turvapaikkapuhuttelua. Vastaanottokeskus pitää erittäin tärkeänä sitä, että turvapaikkapuhutteluun voidaan jatkossakin saada avustaja, jos asialle on erityisen painavat syyt. Joutsenon vastaanottokeskus kiinnittää lakivaliokunnan huomion siihen, että ulkomaalaislain 9 §:ää koskevassa hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa ei ole riittävän tarkasti otettu kantaa siihen, mikä taho ja missä vaiheessa määrittää turvapaikanhakijan oikeuden avustajan käyttöön. Näkemyksemme mukaan esimerkiksi oikeusaputoimistolla ei välttämättä ole ennakollisia mahdollisuuksia tämän avustajan tarpeen määrittämiseen ilman turvapaikanhakijan olosuhteiden ja hakemusperusteiden tarkempaa määrittämistä. Ehdotettu lainmuutos saattaakin lisätä esimerkiksi vastaanottokeskusten henkilökunnan roolia turvapaikanhakijan erityistarpeiden selvittämisessä ja tämän tiedon välittämisessä toimivaltaiselle taholle. Ei liene kuitenkaan tarkoituksenmukaista, että avustajan tarve tulisi esille vasta itse turvapaikkapuhuttelussa, koska tällöin turvapaikkapuhuttelu jouduttaisiin mahdollisesti keskeyttämään. Vastaanottokeskuksen näkemyksen mukaan onkin

JOUTSENON VASTAANOTTOKESKUS
Läykäntie 53, 54190 Konnunsuo
Päivystys: 071 876 3170
Vaihde: 071 876 0411
Faksi: 071 876 3190

JOUTSENO FÖRLÄGGNING
Läykäntie 53, 54190 Konnunsuo
Jour: 071 876 3170
Växel: 071 876 0411
Fax: 071 876 3190

JOUTSENO RECEPTION CENTRE
Läykäntie 53, FI-54190 Konnunsuo, FINLAND
Emergency duty number: +358 71 876 3170
Switchboard: +358 71 876 0411
Fax: +358 71 876 3190

perusteltua, että toimivaltaiset viranomaiset sopivat jatkossa niistä käytännöistä ja vastuista, mitkä liittyvät turvapaikanhakijan erityistarpeiden tunnistamiseen ja tämän tiedon välittämiseen toimivaltaiselle taholle.

Ulkomaalaislain 128 §:n osalta vastaanottokeskus pitää perusteltuna ehdotusta siitä, että ulkomaalaislain 128 §:n 1 momentin sääntely muutettaisiin vastaamaan nykyistä pakkokeinolain 3 luvun 15 §:n sääntelyä. Uusi menettely keventää käräjäoikeuksiin kohdistuvaa juttupainetta sekä antaa säilöön otetulle ulkomaalaiselle mahdollisuuden itse vaikuttaa asiansa käsittelyyn aikaisempaa pakottavaa säännöstä paremmin. Käytännössä on myös huomattu, että kahden viikon välein tapahtuva säilöönoton jatkokäsittely on saattanut aiheuttaa ulkomaalaiselle tarpeetonta stressiä. Lisäksi ehdotettu lainsäädäntömuutos voi osaltaan saada aikaan pitkänaikavälin kustannussäästöjä etenkin kun asian käsittelyssä hyödynnetään videoneuvottelua tai muuta teknistä tiedonvälitystapaa.

Jari Kähkönen
Johtaja
Joutsenon vastaanottokeskus